

Behoud van vakmanschap doe je samen

Beheer en behoud: een mooi thema voor een update over de vorderingen die het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen (NCE) maakt bij het ontwikkelen van het missende schakels in het restauratieonderwijs voor 14 restauratiedisciplines. Samen met het werkveld, scholen en bedrijven, want één ding is duidelijk: alleen door samenwerking blijft vakmanschap behouden. We laten graag een viertal NCE- projectleiders aan het woord.

tekst **ELS ARENDS**

Erfgoed op school [foto: Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen].

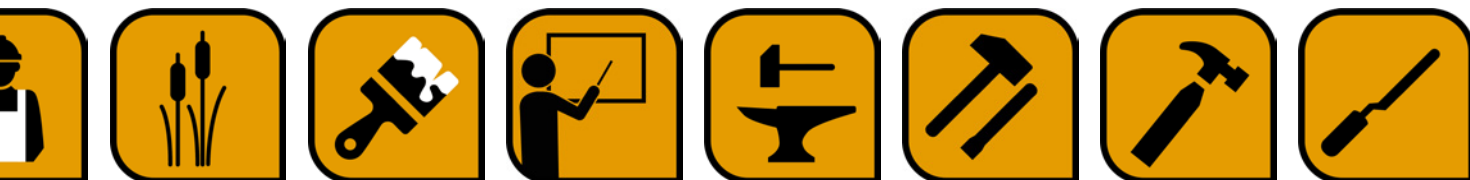

Op donderdag 16 mei, tijdens de NCE-partnerdag op de vakbeurs MONUMENT, kunt u de NCE-projectleiders persoonlijk spreken over de (toekomstige) opleidingsmogelijkheden in de diverse restauratiedisciplines.

Een nieuwe generatie vaklieden

Voor behoud van vakmanschap is natuurlijk een nieuwe generatie vaklieden nodig. Aan het enthousiasmeren van jongeren voor het restauratievak besteedt het NCE daarom veel aandacht. Onder de vlag 'Erfgoed op school' ontwikkelt NCE tal van initiatieven om kinderen en jongeren kennis te laten maken met erfgoed en vakmanschap. "We hebben het tijd mee, er is een brede maatschappelijke discussie om vakmanschap weer respect en waardering te geven. Er moet een omslag komen zodat werken met je hersens of met je handen niet tot tweedeling leidt, maar juist samen op gaat", vertelt Benno van Tilburg, projectleider voor Erfgoed op school, "in de erfgoedbranche komt alles bij elkaar: oude en nieuwe technieken, innovatie en creativiteit. Erfgoed is heel dichtbij, de gebouwen langs de straat naar school, het park om de hoek. Dat willen we jongeren laten zien. NCE zet de toon om vaklieden weer op een voetstuk te zetten."

Op woensdag 15 mei, tijdens de vakbeurs MONUMENT, organiseert NCE voor leerlingen van bouwopleidingen het programma Boost your craft met workshops op de beursvloer en een excursie naar een restauratieproject in Den Bosch; een leuke en actieve manier om een beeld te krijgen van het werken aan restauratie. Tijdens deze NCE-leerlingendag beleven de eerste NCE-vakfilmpjes uit een serie van 14 hun première.

Restauratie Leidekken [foto: Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen].

Leidekkers maken inhaalslag

“Voor het vak van leidekken kijken we goed naar Duitsland. De Duitsers liggen zowel qua kennis en kunde als waardering voor vakmanschap ver voor op Nederland. Waardering zit niet alleen in salaris, maar ook in de waarde van een opleiding. Leidekken is een afwisselend vak waarbij je altijd werkt aan bijzondere gebouwen. Een restauratieleidekker heeft echt specialistische kennis en vaardigheden in huis, over leien natuurlijk, maar bijvoorbeeld ook over metalen dakbedekkingen. Op een leien dak kom je koperen goten tegen of loodaansluitingen. Daar moet je reparaties aan kunnen uitvoeren of geheel nieuwe onderdelen voor kunnen maken”, aldus Joop Jansen, projectleider voor de opleiding Restauratie Leidekken, “het gaat in de nieuwe opleiding om het leren van het vak, waarbij ook veel geoefend kan worden. Er mag een leetje breken. Een restauratievakman moet ook de bouwgeschiedenis kennen en weet hebben van de organisatie van het bouwproces. Bovendien integreren we de uitvoeringsrichtlijnen van de stichting ERM in de opleiding. Om kwaliteit in restauratiewerk goed te borgen gebeurt dit bij alle opleidingen die NCE ontwikkelt.”

Naar verwachting kan de opleiding Restauratie Leidekken in februari 2020 starten.

Corneliuskerk in Limmen boeiende casus voor restauratie-opleiding glazeniers

De brand in de Corneliuskerk van Limmen in 2018 was een groot drama. Nu wordt de kerk gerestaureerd. Ellen van der Leeden, projectleider voor de nieuwe restauratieopleiding voor glazeniers, mag de restauratie van de ramen van de kerk van dichtbij volgen en documenteren als casus voor de lesstof van de nieuwe glazeniers: “Hier valt veel te leren over schade door brand, rook, roet en bluswater en over de aanpak van de restauratie. Voor de opleiding formuleer ik op basis van deze casus opdrachten en vragen over onder andere het glazeniersbestek en de samenhang daarvan met het grote restauratiebestek en de andere disciplines. De studenten leren onderzoeken wie de ramen heeft gemaakt, welke materialen gebruikt zijn en ze leren nadenken over vragen als ‘wanneer vervang je een onderdeel?’” Van der Leeden betreft de Ondernemersvereniging voor Glazeniers actief bij de nieuwe lesstof door hen de mogelijkheid te bieden hun kennis in te brengen en inhoudelijk mee te denken: “Zo borgen we de kennis die bij de leden aanwezig is. Dat wordt als heel positief ervaren.”

Naar verwachting kan de opleiding Restauratie Glazenier in schooljaar 2020-2021 starten.

Corneliuskerk als casus voor glazeniers [foto: Dqfn13, Wikimedia Commons].

Erfgoedschilderen gaat om integrale benadering

“Aan schilderwerk gaat vaak het grootste deel van het onderhoudsbudget van monumenten op. Daarom voer je dat zo slim mogelijk uit”, stelt Mirjam ten Hove, projectleider voor de nieuwe opleiding Erfgoedschilderen. “Daarvoor is het nodig dat we buiten de bestaande kaders denken. Een verfsysteem van 120 μ m (een verfsysteem bestaat uit drie lagen: grondverf, voorlak en aflak, 120 μ is 0,12 mm) houdt een monument niet in stand. Het gaat om de ondergrond: is die goed, dan blijft de verf er goed opzitten. Daarom moeten we naar een integrale benadering van instandhouding toe. Als schilders goed weten wat stukadoors en timmerlieden doen en andersom, kun je het risico op schade aan de verschillende ondergronden van het gebouw beperken. De schilder moet weten wat verf doet op verschillende ondergronden. In de opleiding wordt de uitvoerings-

richtlijn voor historisch schilderwerk behandeld. Op dit moment gaat één van de twaalf subparagrafen binnen de uitvoeringsrichtlijn over onderhoudsschilderwerk. In de opleiding gaan we daar meer balans in brengen.” Ten Hove ontwikkelt niet alleen een nieuwe opleiding, maar is ook op een missie om het integrale denken over het bouwproces in de restauratie tot algemeen gedachtengoed te maken.

Naar verwachting kan de opleiding Erfgoedschilderen in schooljaar 2020-2021 starten.

Over de auteur:

ELS ARENDS is freelance communicatieadviseur op gebied van digitale communicatie en schrijft regelmatig artikelen over erfgoed en restauratie.